EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2020 09 23
COM(2020) 618 final

KOMISIJOS KOMUNIKATAS

2020 m. rugsėjo mėn. atnaujinta Graikijos griežtesnės priežiūros ataskaita

{COM(2020) 618 final} - {SWD(2020) 208 final}

PAGRINDINIAI FAKTAI

Graikijos ekonominiai pokyčiai ir politika stebimi per Europos ekonominės politikos koordinavimo semestrą, taikant griežtesnės priežiūros sistemą pagal Reglamentą (ES) Nr. 472/2013([1]). Sprendime pradėti taikyti griežtesnę priežiūrą Graikijoje([2]) pripažįstama, kad Graikijai reikia ir toliau įgyvendinti priemones, kuriomis šalinami ekonominių ir finansinių sunkumų šaltiniai arba potencialūs šaltiniai, kartu įgyvendinant struktūrines reformas, kuriomis remiamas patikimas ir tvarus ekonomikos augimas.

Griežtesnė priežiūra – tai visapusiška ekonominių pokyčių ir politikos, kurios reikia tvariam ekonomikos atsigavimui užtikrinti, vykdymo stebėjimo sistema. Pagal ją numatytas reguliarus naujausių ekonominių ir finansinių pokyčių Graikijoje vertinimas, taip pat valstybės finansavimo sąlygų stebėsena ir skolos tvarumo analizės atnaujinimas. Griežtesnė priežiūra taip pat sudaro sąlygas įvertinti 2018 m. birželio 22 d. Graikijos bendrą įsipareigojimą Euro grupei tęsti ir užbaigti pagal Europos stabilumo mechanizmo programą priimtas reformas ir užtikrinti, kad būtų išlaikyti pagal finansinės pagalbos programas priimtų svarbių reformų tikslai. Šiomis aplinkybėmis vykdant griežtesnę priežiūrą stebima, kaip įgyvendinami konkretūs įsipareigojimai iki sutartų terminų (t. y. iki 2022 m. vidurio) užbaigti pagrindines pagal programą pradėtas struktūrines reformas šešiose pagrindinėse srityse, konkrečiai: i) fiskalinės, įskaitant struktūrinę, politikos, ii) socialinės gerovės, iii) finansinio stabilumo, iv) darbo ir produktų rinkų, v) Graikijos turto ir dalyvavimo valdant turtą įmonės ir privatizavimo ir vi) viešojo administravimo modernizavimo([3]).

Tai yra septintoji Graikijai skirta griežtesnės priežiūros ataskaita. Ataskaita grindžiama 2020 m. liepos 13–14 d. nuotoliniu būdu surengto patikrinimo išvadomis ir reguliariu dialogu su valdžios institucijomis. Patikrinimą atliko Europos Komisija kartu su Europos Centriniu Banku([4]). Pagal stebėsenos užbaigus programą sistemą prisidėjo Tarptautinis valiutos fondas, o pagal išankstinio perspėjimo sistemą ir 2018 m. balandžio 27 d. susitarimo memorandumą dėl Europos Komisijos ir Europos stabilumo mechanizmo darbo santykių dalyvavo Europos stabilumo mechanizmo atstovai. Šioje ataskaitoje vertinama, kaip Graikija įgyvendina įsipareigojimus Euro grupei iki 2020 m. vidurio užbaigti reformas. Ši ataskaita nėra susijusi su leidimu panaudoti kitą sąlygiškų skolos priemonių rinkinį – remiantis sutartu pusmečio grafiku, toks leidimas galėtų būti suteiktas remiantis aštuntąja ataskaita, kurią numatoma paskelbti lapkričio mėn.

BENDRASIS ĮVERTINIMAS

Graikijos vyriausybei iki šiol sekėsi stabdyti koronaviruso protrūkį ir plitimą, ji ėmėsi daugelio priemonių su šiuo protrūkiu susijusioms socialinėms ir ekonominėms išlaidoms apriboti, tačiau numatoma, kad pandemija skaudžiai atsilieps ekonomikai. Baigus galioti pirmajam plitimo valdymo priemonių, kurios buvo taikomos iki gegužės mėn., paketui,

([1]) 2013 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 472/2013 dėl euro zonos valstybių narių, kurios turi didelių finansinio stabilumo sunkumų arba kurioms tokie sunkumai gresia, ekonominės ir biudžeto priežiūros griežtinimo, OL L 140, 2013 5 27, p. 1.

([2]) 2020 m. liepos 29 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2020/1142 dėl griežtesnės priežiūros Graikijoje pratęsimo (OL L 248, 2020 7 31, p. 20–23).

([3]) https://www.consilium.europa.eu/media/35749/z-councils-council-configurations-ecofin-eurogroup-2018-180621-specific-commitments-to-ensure-the-continuity-and-completion-of-reforms-adopted-under-the-esm-programme_2.pdf.

([4]) ECB darbuotojai dalyvavo išvykstamajame patikrinime pagal ECB kompetenciją: suteikė ekspertinių žinių finansų sektoriaus politikos ir makrolygiu svarbiais klausimais, kaip antai dėl pagrindinių fiskalinių tikslų bei tvarumo ir finansavimo poreikių. Prieš išvykstamąjį patikrinimą 2020 m. liepos 2–10 d. buvo surengtas techninio pobūdžio patikrinimas (jis taip pat vyko nuotoliniu būdu).

valdžios institucijos pakoregavo įvairiems sektoriams taikomų priemonių griežtumo laipsnį atsižvelgdamos į pandemijos raidą. Per pandemiją jos ėmėsi įvairių pagalbinių priemonių ir skubiai reagavo į faktinius pokyčius konkrečiuose sektoriuose, išplėsdamos ar pakeisdamos galiojančių priemonių taikymo mastą arba diegdamos naujus paramos mechanizmus. Nepaisant to, Graikijos nedarbo lygis tebėra didžiausias Europoje ir panašu, kad, atsižvelgiant į didelę turizmo sektoriaus ir apskritai paslaugų sektoriaus bei mažųjų ir vidutinio dydžio įmonių užimamą ekonomikos dalį, jos ekonomika nukentės labiau nei kai kurių kitų valstybių narių ekonomika.

Nepaisant dėl pandemijos susiklosčiusių nepalankių aplinkybių, per pastaruosius kelis mėnesius Graikijoje padaryta didelė daugelio svarbių reformų įgyvendinimo pažanga – visų pirma, buvo pabaigtas rengti ilgai lauktas pasiūlymas dėl teisės akto, kuriuo visiškai pertvarkomi nemokumo teisės aktai. Valdžios institucijos taip pat įdiegė naują platesnės apimties laikiną sutrumpinto darbo laiko sistemą, pagal kurią įmonės gali lanksčiai koreguoti darbo valandas, o darbuotojams gali būti kompensuojama už nedirbtas valandas. Šią ir kitas neatidėliotinas priemones Komisija ES vardu rems pagal naująją Europos laikinos paramos priemonę nedarbo rizikai dėl ekstremaliosios situacijos mažinti (SURE)([5]): ši parama iš viso sieks 2,7 mlrd. EUR. Visų šių veiksmų imtasi pačiu laiku – dėl koronaviruso protrūkio naujų problemų kyla tiek finansų sektoriuje, tiek darbo rinkoje, todėl itin išaugo veiksmingų koregavimo mechanizmų svarba.

Be to, nemažai pažangos padaryta ir šiose srityse:

- įgyvendinant investicijų licencijavimo reformą atsisakyta pasenusios neigiamo poveikio klasifikavimo sistemos, remiantis su ES teisės aktais suderintais aplinkos kriterijais iš naujo suklasifikuota ekonominė veikla – tikimasi, kad tai padės iš esmės sumažinti pramonės sektoriui tenkančią naštą;

- energetikos politikos srityje tęsiamas lignitu kūrenamų elektrinių eksploatacijos nutraukimo procesas, padaryta pažanga įgyvendinant tikslinį modelį, nors jo veikimo pradžios terminas buvo nukeltas, o

- kalbant apie viešojo administravimo sektorių, baigiamąjį tvirtinimo etapą pasiekė svarbi iniciatyva didinti už valstybės pareigūnų atranką atsakingos nepriklausomos įstaigos pajėgumą, be to, viešajame sektoriuje toliau bus plėtojamas atviras vyresniųjų pareigūnų skyrimo procesas.

Vyriausybė taip pat padarė nemažai pažangos įgyvendindama kitas reformas, kurios nėra konkrečiai susijusios su įsipareigojimais Euro grupei, tačiau kurios turėtų turėti didelį poveikį verslo aplinkai ir investuotojų požiūriui. Čia galima paminėti plataus užmojo profesinio mokymo reformą ir pažangą įgyvendinant e. valdymo projektą. Netrukus turėtų būti baigta rengti nauja augimo strategija, kurioje, kaip numatoma, bus nustatytas plataus užmojo priemonių, kuriomis bus ateityje remiamas ekonomikos gaivinimas ir užtikrinamas tvaraus augimo procesas, rinkinys. Be to, valdžios institucijos pradėjo diegti sutartas priemones viešųjų investicijų įgyvendinimui paspartinti – tai taip pat padės greitai įsisavinti ES lėšas, kurios bus skiriamos pagal naująją daugiametę finansinę programą ir priemonę „Next Generation EU“. Graikija tikisi gauti didelę paramą pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę, todėl yra dar svarbiau greitai įgyvendinti svarbiausias pagrindines reformas, be kita ko, sukurti strateginių projektų duomenų bazę ir

([5]) 2020 m. gegužės 19 d. Tarybos reglamentas (ES) 2020/672.

projektų rengimo priemonę, įgyvendinti viešųjų pirkimų reformą ir toliau tobulinti kovos su korupcija sistemą.

Nors padaryta nemažai pažangos, koronaviruso protrūkis stipriai paveikė daugelį politikos sričių, todėl iki tol pasitaikęs vėlavimas kai kuriais atvejais išaugo dar labiau. Pandemija ir susijusios jos plitimo valdymo priemonės lėmė precedento neturintį ekonominės veiklos sutrikimą, o dėl jo prireikė nedelsiant patikslinti prioritetus. Dėl koronaviruso protrūkio smarkiai nukentėjo reformų įgyvendinimo pajėgumas, ypač tose srityse, kurioms reikia darbui imlių procesų, kurios priklauso nuo darbo grupių veikimo arba teisėkūros ar teisminių veiksmų. Todėl anksčiau pradėtų reformų įgyvendinimo pažanga daugelyje sričių, visų pirma įsiskolinimų panaikinimo, valstybės pajamų administravimo, sveikatos priežiūros, kadastro projekto ir privatizavimo darbotvarkės įgyvendinimo, laikinai sustojo, o kai kuriose šių sričių anksčiau pasitaikę sunkumai išaugo dar labiau. Be to, nors valdžios institucijos padarė nemažą įvairių teisėkūros iniciatyvų įgyvendinimo pažangą, jos dar turi užbaigti keletą reformų, susijusių su finansų sektoriumi.

Šioje ataskaitoje daroma išvada, kad, nepaisant dėl pandemijos susiklosčiusių nepalankių aplinkybių, dėl kurių neišvengiamai imta vėluoti įgyvendinti tam tikrus veiksmus, Graikija padarė didelę savo prisiimtų reformų įsipareigojimų įgyvendinimo pažangą. Džiugu, kad vėl daroma visų įsipareigojimų įgyvendinimo pažanga, nors dėl pandemijos nulemto vėlavimo kai kurių įsipareigojimų įgyvendinimo terminus neišvengiamai teko nukelti vėlesniam laikui. Valdžios institucijos raginamos toliau telkti išteklius, kad galėtų imtis visų būtinų veiksmų savo konkretiems įsipareigojimams įgyvendinti laiku, prieš parengiant aštuntąją griežtesnės priežiūros ataskaitą, kuri turi būti paskelbta lapkričio mėn. ir kuria remiantis numatoma leisti panaudoti kitą sąlygiškų skolos priemonių rinkinį. Tuo tikslu būtinos nuolatinės Graikijos valdžios institucijų pastangos, visų pirma įsiskolinimų panaikinimo, sveikatos priežiūros, privatizavimo ir finansų sektoriuose, kuriuose reikia imtis tolesnių veiksmų.

MAKROEKONOMINIAI POKYČIAI

Prognozuojama, kad koronaviruso pandemija ir jos valdymo priemonių poveikis skaudžiai atsilieps Graikijos ekonomikai. Numatoma, kad būtinų griežtų plitimo valdymo priemonių, kurios buvo taikomos nuo paskutinės kovo mėnesio savaitės iki gegužės mėn. pabaigos, poveikis labiausiai atsilieps šių metų antrojo ketvirčio ekonominės veiklos rezultatams. Nuo pandemijos smarkiai nukentėjusiems sektoriams, kaip antai turizmo ir transporto, tenka didelė Graikijos eksporto ir bendros pridėtinės vertės dalis. Vasario mėn. 15,9 % siekęs nedarbo lygis gegužės mėn. išaugo iki 17 % ir nutraukė nuo 2013 m. pabaigos vyravusią mažėjimo tendenciją. Nedarbo lygis iki šiol buvo kontroliuojamas paramos priemonėmis, tačiau esama ženklų, kad darbo rinką gali apimti stagnacija. Numatoma, kad dėl sumažėjusių namų ūkių disponuojamųjų pajamų ir mažesnio įmonių pelno, taip pat dėl pasikeitusios vartotojų elgsenos ir bendro netikrumo nukentės vidaus paklausa. Vartotojų kainos 2020 m. turėtų sumažėti, o 2021 m., prasidėjus atsigavimui, jos turėtų šiek tiek išaugti. Apskritai prognozuojama, kad ekonominė veikla 2020 m. gerokai atsiliks nuo 2019 m. lygio ir, iš dalies suaktyvėjusi 2021 m., visiškai atsigaus tik 2022 m.; BVP augimo tempas 2020 m. turėtų siekti −9 %, o 2021 m. – 6 %.

Valstybės paramos priemonės padėjo apsaugoti ekonomiką nuo masinių bankrotų ir darbo vietų praradimo. Vyriausybės paramos priemonių derinys – 3,1 mlrd. EUR (1,9 % BVP) mokesčių naštai mažinti, 4,1 mlrd. EUR (2,4 % BVP) darbo vietoms ir pajamoms apsaugoti ir 5,9 mlrd. EUR (3,5 % BVP) likvidumo apribojimams sušvelninti – pagrįstas

subalansuotu požiūriu, šia parama turėtų būti prisidedama prie ekonominės struktūros palaikymo, taigi, padedama gaivinti ekonomiką.

Tebėra itin daug netikrumo dėl pandemijos raidos, taigi ir dėl jos ekonominio poveikio. Vyrauja netikrumas ne tik dėl pandemijos ir jos plitimo Graikijoje ir pasaulyje, bet ir dėl būsimų priemonių, kurių gali prireikti viruso plitimui suvaldyti, taip pat dėl ilgesnį laiką truksiančių ekonominių pasekmių, kurias gali lemti suvaržymai, pasikeitusi vartotojų elgsena, galimi bankrotai ir grįžimo į darbo rinką sunkumai, kurių gali kilti neseniai darbo netekusiems darbo asmenims. Siekiant atsverti šias pasekmes ir teikti reformoms, investicijoms ir augimui būtiną paramą, bus labai svarbu sparčiai naudotis naujomis ES paramos programomis, ypač ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemone. Be to, šis vertinimas atliekamas didelės geopolitinės įtampos ir augančių migrantų srautų aplinkybėmis, kurios taip pat didina netikrumą.

FISKALINIAI POKYČIAI IR PERSPEKTYVA

Nuo to laiko, kai buvo pateikta paskutinė ataskaita, 2020 m. fiskalinė perspektyva pablogėjo. Atsižvelgiant į Europos Komisijos 2020 m. vasaros tarpinę prognozę ir pagrindines nuo 2020 m. gegužės mėn. priimtas priemones pandemijos padariniams sušvelninti, šiuo metu numatoma, kad pirminis deficitas 2020 m. sieks apie 5,8 % BVP. Šiose projekcijose neatsižvelgiama nei į liepos 14 d. Valstybės tarybos priimto sprendimo dėl pensijų, nei į numatomo priimti Audito Rūmų sprendimo poveikį; remiantis dabartiniais vertinimais, su šiais sprendimais susijusios išlaidos siektų 0,8 % BVP. Fiskalinė prognozė bus iš esmės atnaujinta atliekant 2021 m. biudžeto plano projekto vertinimą.

Valdžios institucijos keliems mėnesiams pratęsė tam tikrų ankstesnių priemonių taikymą ir priėmė papildomų laikinų priemonių koronaviruso sukeltos krizės padariniams šalinti. Atsižvelgdama į tai, kad numatytasis 2 mlrd. EUR vertės įmonėms skirtų grąžintinų avansų paketas iki 2020 m. liepos mėn. buvo visiškai išnaudotas, vyriausybė nusprendė pratęsti priemonės taikymo laikotarpį ir atverti platformą trečiam paraiškų priėmimo raundui, kuris turėtų būtų skelbiamas rugsėjo mėn.; numatoma, kad šis paketas sieks 1 mlrd. EUR, o iki metų pabaigos gali būti skelbiamas dar vienas raundas. Be to, atidėtas mokesčių įmokas buvo leista grąžinti ne daugiau kaip 24 dalimis, pradedant nuo 2021 m. sausio mėn. 2020 m. gegužės mėn. valdžios institucijos taip pat patvirtino naują priemonių rinkinį, apimantį: 1) teisę sumažinti įmonių pelno mokesčio arba gyventojų pajamų mokesčio avansinių mokėjimų dydį tam tikru mastu sumažėjus įmonių apyvartai arba savarankiškai dirbančių asmenų pajamoms (fiskalinis poveikis 2020 m. turėtų siekti 0,9 % BVP); 2) sutrumpinto darbo laiko sistemą ir kitas priemones, kuriomis siekiama išlaikyti užimtumą (fiskalinės išlaidos 2020 m. turėtų siekti 0,6 % BVP); 3) turizmo sektoriui skirtas poveikio švelninimo priemones – specialias socialinio turizmo programas ir išplėstinę reklamos kampaniją; 4) laikiną transportui, gėrimams, kelionių paketams ir kino bilietams taikomų pridėtinės vertės mokesčio tarifų sumažinimą nuo 24 % iki 13 %; 5) laikiną hipotekos, vartojimo paskolų ir paskolų verslui, užtikrintų pagrindiniu gyvenamuoju būstu, grąžinimo subsidijos schemą, skirtą dėl koronaviruso pandemijos finansiškai nukentėjusiems skolininkams. Numatoma, kad šių papildomų priemonių fiskalinės išlaidos 2020 m. iš viso gali siekti 1,8 % BVP. Rugsėjo 12 d. buvo paskelbta apie papildomas laikinas priemones, kuriomis bus remiamas ekonomikos gaivinimas kitais metais; šios priemonės bus įvertintos atliekant 2021 m. biudžeto plano projekto vertinimą.

Be to, valdžios institucijos išplėtė ankstesnes likvidumo paramos teikimo namų ūkiams ir įmonėms priemones. Graikijos plėtros banko mažosioms ir vidutinėms įmonėms skirtų

paskolų bendro finansavimo paketas buvo padidintas 588 mln. EUR ir iš viso siekia 838 mln. EUR. Taip pat buvo pratęstas gyventojų pajamų mokesčio, įmonių pelno mokesčio ir vienodo turto mokesčio mokėjimo terminas (tačiau tai neturi jokio poveikio pagal kaupiamosios apskaitos principą apskaičiuotam fiskaliniam balansui).

Valdžios institucijos atnaujintas nacionalinio masto pakartotinis turto vertės vertinimas juda link pabaigos. Šiuo vertinimu bus grindžiamas vienodas turto mokestis (ENFIA) (tai konkretus įsipareigojimas, kurio terminas – 2020 m. vidurys; šiuo metu jo įgyvendinimo terminas nukeltas į 2021 m. vidurį). Neišvengiamą vėlavimą metų pradžioje lėmė karantinas, kuris buvo įvestas dėl koronaviruso pandemijos. Iki metų pabaigos numatoma surinkti duomenis ir atlikti jų kokybės vertinimą. Juo remiantis bus nustatomos galutinės kainos esamose vertės zonose. Taigi, šių metų vienodo turto mokesčio (ENFIA) įverčiai bus daugiausia grindžiami praėjusių metų mokesčio verte. Kitais metais visoje šalyje reikės toliau plėtoti dabartinę vertės zonų sistemą (šios užduoties įgyvendinimo terminas nukeltas į 2021 m. vidurį).

Fiskalinę prognozę toliau gaubia netikrumas. Nežinia dėl pandemijos raidos ir susijusių plitimo valdymo priemonių lemia didelį netikrumą dėl makroekonominių, taigi ir fiskalinių, pokyčių. Graikija ne tik kovoja su kovo mėn. prasidėjusia koronaviruso pandemija – šalis taip pat susiduria su atsinaujinusiu migracijos spaudimu ir patiria geopolitinę įtampą, o dėl šių aplinkybių gali kilti papildomų finansavimo poreikių. Pablogėjus ekonominei aplinkai kyla papildomos rizikos dėl valstybės garantijų. Be to, viešiesiems finansams vis dar kyla rizika dėl nagrinėjamo bylos prieš valstybės nekilnojamojo turto bendrovę (neseniai priimtų arbitražo sprendimo teisėtumo klausimas vis dar nagrinėjamas Atėnų apeliaciniame teisme), dėl su viešąja paslauga susijusių įsipareigojimų Graikijos paštui įvykdymo (tai gali tekti atlikti artimiausioje ateityje), dėl laukiamo Audito Rūmų sprendimo dėl kompensacijos išmokėjimo atgaline data viešojo sektoriaus pensininkams, taip pat Valstybės tarybos sprendimo dėl papildomų pensijų ir sezoninių priemokų (žr. toliau). Kaip teigiamą dalyką galima paminėti tai, kad Graikija turėtų plačiai pasinaudoti naujosiomis priemonėmis, be kita ko, ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemone, kuriomis siekiama remti investicijas ir reformas ES būsimu programavimo laikotarpiu ir kuriomis, kaip numatoma, ateityje bus remiamas augimas ir viešieji finansai.

VALSTYBĖS PAJAMŲ ADMINISTRAVIMAS

Nepriklausomos valstybės pajamų institucijos darbuotojų skaičius toliau nuosaikiai augo, tačiau tebėra gerokai mažesnis už tikslą (konkretų įsipareigojimą), o įgyvendinant visa apimančią žmogiškųjų išteklių reformą padaryta nedidelė pažanga. Antrojo ketvirčio pabaigoje darbuotojų skaičius siekė 11 916 – tikslas buvo turėti 12 500 darbuotojų iki 2019 m. pabaigos. Be to, valdžios institucijos priėmė teisines nuostatas, kuriomis remiantis Nepriklausomos institucijos darbuotojai perkeliami į kitas tarnybas, todėl siekti nustatytų įdarbinimo tikslų tampa dar sunkiau. Žmogiškųjų išteklių reformos, kurią įgyvendinus turėtų gerokai padidėti Nepriklausomos institucijos pajėgumas pritraukti ir išlaikyti jai būtinus aukštos kvalifikacijos darbuotojus, užbaigimas priklauso nuo teisės akto dėl darbo užmokesčio lentelės priėmimo. Europos institucijos ragina valdžios institucijas šį teisės aktą priimti per kitą peržiūros laikotarpį.

Nepriklausomos institucijos IT sistemos diegimo ir būstinių perkėlimo pažanga yra netolygi, o per ateinančius mėnesius numatoma imtis tolesnių svarbių veiksmų. Buvo parengtos IT sistemos veiksmų gairės, o iki 2020 m. spalio mėn. planuojama baigti elektroninei buhalterinės apskaitos sistemai ir kitoms Nepriklausomos institucijos siūlomoms

interneto paslaugoms skirtos platformos „myDATA“ diegimą. Toliau vykdoma Nepriklausomos institucijos būstinių perkėlimo į vieną vietą planavimo veikla. Iki 2021 m. pirmojo ketvirčio numatoma paskelbti kvietimą dalyvauti konkurse dėl naujo pastato statybos darbų.

Parengtas Įstatymo dėl kovos su kontrabanda sistemos stiprinimo projektas, į kurį įtrauktos nuostatos dėl Veiklos koordinavimo centro veiklos pajėgumo didinimo; šį įstatymą numatoma priimti 2020 m. spalio mėn. Veiklos koordinavimo centro, kuris koordinuoja kovos su kontrabanda veiksmus, pajėgumas bus didinamas nustačius naują pareigūnų atrankos tvarką, pagal kurią delegavimo laikotarpio trukmė pratęsiama ne daugiau kaip iki 6 metų, o centro struktūra lieka tvirtai integruota Nepriklausomos institucijos struktūroje. Kad Nepriklausoma institucija galėtų veiksmingai vykdyti savo funkcijas, svarbu skubiai priimti pirminės ir antrinės teisės aktus, taip pat užtikrinti pakankamą šios institucijos aprūpinimą ištekliais.

Prie Finansų ministerijos buvo įsteigtas laikinas ginčų dėl mokestinių skolų sprendimo komitetas. Remiantis priimtomis nuostatomis, šio komiteto kadencija baigsis 2021 m. liepos mėn. Nors dėl numatomų pasiekti susitarimų turėtų sumažėti teismų sistemai tenkanti našta, bus svarbu užtikrinti, kad naujojo komiteto kadencija nebūtų pratęsta, nes tai kelia pavojų, kad susiformuos Nepriklausomos institucijos Ginčų sprendimo direktoratui paraleli sistema.

Valstybės skolos išieškojimo rezultatams pandemija kol kas turėjo nedidelį poveikį. Mokestinių skolų išieškojimo antrąjį ketvirtį rezultatai dar nepaskelbti, tačiau, sprendžiant iš preliminarių 2020 m. sausio–gegužės mėn. laikotarpio mėnesinių rezultatų, panašu, kad mokėjimo principų apskritai buvo laikomasi. Priešingai nei ankstesniais laikotarpiais, Skolų už socialinio draudimo įmokas išieškojimo jungtinis centras nepasiekė savo tikslų, kurie buvo nustatyti prieš prasidedant koronaviruso pandemijai.

VIEŠŲJŲ FINANSŲ VALDYMAS

Koronaviruso protrūkis paveikė įsiskolinimų panaikinimo tempą, o anksčiau atsiradę sunkumai dar labiau išaugo. Susikaupusi įsiskolinimų suma 2020 m. birželio mėn. siekė 1,5 mlrd. EUR, t. y. 667 mln. EUR viršijo tikslus, kurie buvo nustatyti 2019 m. spalio mėn. priimtame įsiskolinimų panaikinimo plane. Tokius rezultatus tik iš dalies galima paaiškinti darbui imlių procesų sutrikimais, kuriuos sukėlė pandemija. Iš kitų pagrindinių veiksnių galima išskirti netikėtai išaugusį neišnagrinėtų prašymų skirti pensiją skaičių, kuris lėmė iki 2021 m. vidurio išmokėtinų sumų padidėjimą. Valdžios institucijos įsipareigojo į savo planą iki 2020 m. spalio mėn. pabaigos įtraukti išsamią informaciją apie papildomų susikaupusių neišnagrinėtų prašymų skirti pensiją skaičiaus mažinimą. Nepaisant to, pranešama, kad tam tikros svarbiausios struktūrinės priemonės, be kita ko, naujų prašymų skirti pensiją nagrinėjimo ir pensijų skyrimo automatizavimas ir Bendro socialinio draudimo fondo (e. EFKA) skaitmeninimas, iš esmės įgyvendinamos, kaip numatyta. Be to, siekdamos atsverti vėlavimą, valdžios institucijos šiuo metu tvirtina ir įgyvendina keliems subsektoriams skirtą papildomų taisomųjų priemonių rinkinį, kad įsiskolinimų panaikinimo planą būtų galima toliau tinkamai įgyvendinti. Tų priemonių pirmiausia bus imamasi pensijų, sveikatos priežiūros ir nebiudžetinių fondų srityse, jos taip pat susijusios su stebėsenai skirtų IT priemonių tobulinimu. Valdžios institucijos tikisi, kad šių priemonių poveikį parodys rugpjūčio mėn. duomenys. Jie bus įvertinti kitoje griežtesnės priežiūros ataskaitoje.

Įgyvendinamos Graikijos Audito Rūmų rekomenduotos struktūrinės reformos, kuriomis tobulinama mokėjimo sistema (konkretus įsipareigojimas, kurio terminas – 2021 m.

vidurys). Tebėra neišspręstų klausimų, susijusių su skaitmeninimu ir sveikatos sektoriaus centralizuoto pirkimo sistema. Valdžios institucijos baigia rengti naują įstatymą – visi svarbūs viešojo administravimo sektoriaus vidaus kontrolės aspektai bus išdėstyti viename teisės akte – tai didelis žingsnis į priekį. Be to, siekdamos patobulinti mokėjimo procesus, valdžios institucijos rengia naują apskaitos IT sistemą.

Jos toliau vykdė būtinus veiksmus, kad būtų iki galo įdiegta bendros iždo sąskaitos sistema, leisianti pagerinti grynųjų pinigų stebėjimą, o pinigų poreikių prognozavimo projektą (tai konkretus įsipareigojimas, kurio terminas – 2020 m. vidurys) vėluojama įgyvendinti dėl koronaviruso pandemijos. Bendros iždo sąskaitos sistema jau veikia, o į ją neįtraukti subjektai, vertinant bendro likvidumo požiūriu, nėra dideli. Finansų ministerija iki 2020 m. spalio mėn. pabaigos įvertins subjektų atitiktį pagal likvidumo atsargų taisykles ir taip iš esmės užbaigs šios konkretaus įsipareigojimo dalies įgyvendinimą. Valdžios institucijos raginamos įdiegti specialias priemones, kad būtų galima atidžiai stebėti rizikingais laikomus subjektus. Toliau daroma pažanga pereinant nuo popierinių prie elektroninių mokėjimo nurodymų sistemos. Deja, šiuo metu vykdomo pinigų poreikių prognozavimo bandomojo projekto įgyvendinimas dėl koronaviruso pandemijos ėmė vėluoti, jo įgyvendinimo pažanga bus iš naujo įvertinta kitoje ataskaitoje.

Sąskaitų planų reforma, įskaitant įsipareigojimus, kurie turi būti įvykdyti iki 2021 m. vidurio ir iki 2022 m. vidurio, iš esmės įgyvendinama, kaip numatyta, tačiau vis dar kyla sunkumų vykdant viešųjų investicijų biudžetą. Vyksta naujosios IT sistemos, kuria bus remiamas sąskaitų plano reformos įgyvendinimas, pirkimo procesas; valdžios institucijos ėmėsi tolesnių veiksmų šios reformos įgyvendinimo pažangai palaikyti. Remiantis rezultatais grindžiamo biudžeto sudarymo sistema rengiama funkcinė sąskaitų plano klasifikacija. Taip pat padaryta pažanga į valstybės investicijų biudžeto vykdymo etapą įtraukiant sąskaitų plano klasifikaciją, o rengiant biudžetą šiuo metu toliau naudojama ne tokia detali klasifikacija. Valdžios institucijos įsipareigojo išnagrinėti, kokių tobulinimo galimybių galėtų atsiverti naudojantis technine parama, kurią teiks Europos Komisija.

Siekdamos išspręsti skubiausius viešųjų pirkimų srities klausimus, valdžios institucijos rengia teisės akto pakeitimą. Jos taip pat ėmėsi pradinių veiksmų, būtinų siekiant patvirtinti naują 2021–2025 m. viešųjų pirkimų strategiją– ši padės tvariau ir veiksmingiau naudoti viešuosius išteklius. Koronavirusas privertė smarkiai pakoreguoti pradinį įstatymo priėmimo tvarkaraštį: dabar numatoma, kad jis bus priimtas iki spalio mėn. pabaigos. Šiame įstatyme sprendžiami įvairūs svarbūs viešųjų pirkimų teisinės sistemos klausimai. Šį įstatymą svarbu visapusiškai ir laiku įgyvendinti dar ir dėl to, kad viešieji pirkimai bus labai svarbūs siekiant veiksmingai valdyti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšas. Tuo tikslu valdžios institucijos raginamos priimti naujosios sistemos įgyvendinimo veiksmų planą. Prie Graikijos bendrosios viešųjų pirkimų institucijos įkurtas komitetas, padedant Koordinavimo generaliniam sekretoriatui, rengia naują strategiją. Remiantis nustatytu tvarkaraščiu, strategija ir veiksmų planas turi būti parengti iki 2021 m. vasario mėn.

Valdžios institucijos pradėjo įgyvendinti sutartas priemones, kuriomis sprendžiama pastaraisiais metais pasikartojanti nepakankamo investicijų biudžeto vykdymo problema. 2020 m. liepos mėn. buvo susitarta dėl strateginių projektų duomenų bazės ypatybių, funkcijų ir jos diegimo tvarkaraščio. Ši bazė bus įdiegta kaip savarankiškas vyriausybės kabineto koordinuojamas vienetas ir bus skirta prioritetiniams infrastruktūros projektams, kurių vertė viršija 10 mln. EUR. Tuos projektus padės rengti ir įgyvendinti projektų rengimo priemonė. Šiuo metu derinami su bazės priskyrimu ir jos elementais susiję

klausimai. Bus svarbu užtikrinti, kad priskyrus bazę būtų apsaugotos veikiančių nepriklausomų institucijų teisės ir kompetencija. Šiomis priemonėmis, įskaitant veiksmus, kuriais siekiama tobulinti viešųjų investicijų biudžeto stebėseną ir prognozavimą, siekiama kuo geriau panaudoti turimus išteklius ir sparčiau pritraukti ES lėšas. Jos taip pat labai svarbios siekiant užtikrinti veiksmingą ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšų panaudojimą. Nors šių priemonių įgyvendinimas pasitarnaus tik vidutinės trukmės laikotarpiu, vykdyti viešųjų investicijų biudžetą šiais ir kitais metais taip pat padės aktyviau naudojamos ES lėšos, kadangi artėjama prie dabartinio programavimo laikotarpio išlaidų naudojimo piko, o tam tikros priemonės, kurių imtasi reaguojant į pandemiją, finansuojamos iš viešųjų investicijų biudžeto.

2019 m. veiksmų planas, kuriuo gerinama viešųjų investicijų biudžeto stebėsena ir prognozavimas, įgyvendinamas, kaip numatyta. Tarp atsakingų ministerijų jau vyksta dažnesni ir aktyvesni duomenų mainai, pagal planą įgyvendinami ir kiti veiksmai. Nors koronavirusas lėmė šiokį tokį vėlavimą, valdžios institucijos planuoja pasivyti pradinį tvarkaraštį.

VALSTYBĖS FINANSAVIMAS

Graikijos vyriausybės obligacijų pajamingumas ir pajamingumo skirtumas sumažėjo beveik iki tokio lygio, koks buvo po krizės. Ilgalaikių obligacijų pajamingumo skirtumas, palyginti su Vokietijos vyriausybės obligacijomis, nuo 2020 m. gegužės mėn. pradžios sumažėjo maždaug 250 bazinių punktų, o rugpjūčio mėn. 5 metų termino obligacijų pajamingumas nusistovėjo žemiau 1 procentinio punkto. Pasinaudojusi palankiomis finansavimo sąlygomis, susiklosčiusiomis Eurosistemai įsigijus Graikijos vyriausybės vertybinių popierių, Valstybės skolos valdymo agentūra 2020 m. birželio mėn. išleido 10-ties metų termino obligacijas. Šis obligacijų aukcionas buvo sėkmingai iš naujo paskelbtas 2020 m. rugsėjo mėn.

Atsverti finansavimo riziką, kuri vis dar yra didelė, padeda palankios finansavimo sąlygos ir didelės grynųjų pinigų atsargos. Nuo to laiko, kai buvo pateikta paskutinė ataskaita, biudžeto finansavimo poreikiai dėl pablogėjusios makroekonominės aplinkos, taikomų pandemijos ekonominių sąnaudų valdymo priemonių, taip pat kompensacijų išmokėjimo į pensiją išėjusiems darbuotojams (žr. toliau) labai išaugo. Valdžios sektoriaus grynųjų pinigų atsargos tebėra labai didelės – birželio mėn. pabaigoje jos viršijo 31 mlrd. EUR. Siekiant išlaikyti teigiamą investuotojų požiūrį, bus labai svarbu išsaugoti pakankamas grynųjų pinigų atsargas ir plėtoti augimo strategiją.

SOCIALINĖ GEROVĖ

Valdžios institucijos daro Bendro socialinio draudimo fondo (EFKA) struktūros sukūrimo (tai konkretus įsipareigojimas, kurio terminas – 2020 m. vidurys) pažangą. Be kita ko, iki 2020 m. pabaigos numatoma baigti šio fondo skaitmeninę pertvarką į e. EFKA. Jau atlikti viešojo sektoriaus pensijų ir papildomų pensijų fondų funkcijų sujungimo proceso pirmojo etapo darbai, o fizinis darbuotojų perkėlimas, kuris iš pradžių dėl pandemijos buvo nukeltas, turėtų būti užbaigtas iki metų pabaigos. Todėl šio įsipareigojimo įvykdymo terminas nukeltas į 2020 m. pabaigą. Tolesni veiksmai, įskaitant tam tikrų regioninių biurų įsteigimą, turėtų būti baigti iki 2021 m. vidurio. Šiuo metu vykdomas skaitmeninio paraiškų skirti pensiją tvarkymo bandomasis etapas, tačiau valdžios institucijos yra įsitikinusios, kad tikslas iki 2020 m. birželio mėn. pabaigos skaitmeniniu būdu sutvarkyti 30 % paraiškų skirti pagrindinę pensiją gauti buvo įgyvendintas.

Remiantis naujausiu Valstybės tarybos sprendimu, prašymą pateikusiems pensininkams už 2012 m. sumažintą pensiją skiriama kompensacija, apimanti 2015 m. birželio–2016 m. gegužės mėn. laikotarpį. Nors išsamiam teismo sprendimui paskelbti gali prireikti kelių savaičių, buvo pranešta, kad kompensacija apima 11 mėnesių laikotarpį nuo 2015 m. birželio mėn. priimto ankstesnio Valstybės tarybos sprendimo paskelbimo dienos iki 2016 m. gegužės mėn., kai buvo įgyvendinta 2016 m. reforma. Vyriausybė nusprendė užbėgti už akių galimiems būsimiems ieškiniams ir kompensaciją už sumažintą pagrindinę pensiją skirti visiems privačiojo sektoriaus pensininkams, nepriklausomai nuo to, ar jie pateikė prašymą (sąnaudos sieks 0,5 % BVP). Be to, vyriausybė įsipareigojo išmokėti kompensaciją viešojo sektoriaus pensininkams, kai Audito Rūmai baigs svarstyti analogišką bylą, todėl bendros kompensacijos sąnaudos išaugtų iki 0,8 % BVP. Poreikis padengti ir anksčiau sumažintas papildomas pensijas bei sezoninius priedus bus patikslintas, kai bus paskelbtas išsamus Audito Rūmų sprendimas. Kompensacijos mokamos vienkartinėmis išmokomis, jos neturi poveikio dabartiniam pensijų sistemos veikimui ar būsimoms pensijų išlaidoms. Valdžios institucijos tikisi, kad kito neseniai paskelbto Audito Rūmų sprendimo, kuriuo valstybės tarnautojams vyrams, turintiems mažų vaikų, suteikiama ankstyvo išėjimo į pensiją teisė, poveikis bus nedidelis.

Siekdamos suvaldyti 2020 m. pavasarį kilusį koronaviruso protrūkį, valdžios institucijos iš esmės sustiprino sveikatos priežiūros sistemą, be kita ko, siekdamos kovoti su pandemija ėmė plačiau taikyti skaitmenines priemones. Buvo padidintas lovų skaičius intensyviosios terapijos skyriuose, įdarbinti maždaug penki tūkstančiai papildomų darbuotojų (gydytojų ir slaugytojų), padaryta pažanga telemedicinos srityje. Šių priemonių Graikijoje imtasi anksti, todėl šalis sėkmingai suvaldė viruso plitimą pirmosios bangos metu. Be to, Graikija įdiegė nemažai skaitmeninių priemonių – jomis bus galima naudotis ir pandemijai pasibaigus.

Pirminės sveikatos priežiūros sistemos pertvarkos (tai konkretus įsipareigojimas, kurio terminas – 2020 m. vidurys) procesas užtruks ilgiau dėl poreikio atsižvelgti į tam tikrų pagrindinių jos elementų veikimo pokyčius, taip pat dėl neišvengiamo vėlavimo, kilusio dėl būtinybės reaguoti į pandemiją. Teisės aktų pakeitimai vis dar rengiami, juos numatoma priimti iki 2021 m. pavasario. 2018 m. inicijuotos reformos tikslas – įdiegti visapusišką pirminės sveikatos priežiūros sistemą, pagal kurią būtų numatyta privaloma visų gyventojų registracijos pas šeimos gydytoją tvarka; šeimos gydytojas pacientams turėtų tapti pirmuoju kontaktiniu asmeniu ir atlikti privalomas pirmosios grandies funkcijas. Sprendžiant iš turimos informacijos, daugumą reformos elementų numatoma pertvarkyti, ir, kol bus nustatytas naujas veikimo modelis, šios sistemos diegimas yra sustabdytas. Valdžios institucijos raginamos paspartinti privalomos registracijos ir pirmosios grandies funkcijų, kurios būtinos siekiant sėkmingai sukurti patikimą ir tinkamai veikiančią pirminės sveikatos priežiūros sistemą ir kurios, kaip sutarta, turėtų likti bet kokios naujos sistemos pagrindas, diegimo procesą. Šios funkcijos padeda užtikrinti, kad gyventojai turėtų vienodas galimybes gauti sveikatos priežiūros paslaugas ir būtų apsaugoti nuo pasiūlos sukeltos paklausos bei jos finansinės naštos, kurios galima išvengti ir kuri kelia vis daugiau susirūpinimo veikiant dabartinei sistemai. Atsižvelgdamos į tai, kad trumpuoju laikotarpiu pastangos turi būti nukreiptos į dabartinės problemos – šeimos gydytojų, dirbančių pagal sutartį su Visuomenės sveikatos fondu, skaičiaus didinimo – sprendimą, valdžios institucijos numato, kad pirminės sveikatos priežiūros tinklo diegimas bus atnaujintas ne anksčiau kaip 2021 m. pavasarį. Koronaviruso sukeltos krizės aplinkybėmis šios reformos įgyvendinimas tampa dar svarbesnis dėl to, kad kovojant su pandemija pirminės sveikatos priežiūros skyriams, įskaitant naujus skubiai sukurtus mobiliuosius padalinius (KOMY), iki šiol tenka pagrindinis vaidmuo.

Centralizuotų viešųjų pirkimų sistema (tai konkretus įsipareigojimas, kurio terminas – 2020 m. vidurys) iš dalies įgyvendinta, rengiama už sveikatos srities viešuosius pirkimus atsakingos Nacionalinės sveikatos institucijos bendroji struktūra, tačiau šis procesas dėl pandemijos taip pat vėluoja ir dar turi būti užbaigtas. Centralizuoti viešieji pirkimai kol kas daugiausia vykdomi regioniniu lygmeniu, kai kurie jų baigiami vykdyti ir centriniu lygmeniu, nors dažniausiai tai būna pirkimai, kurie pradėti vykdyti pagal ankstesnę sistemą. Baigtas rengti teisės akto, kuriuo nustatoma nauja Institucijos teisinė sistema, projektas. Šį teisės aktą numatoma priimti iki metų pabaigos. 2020 m. turėtų būti pradėtas įgyvendinti valdžios institucijų pateiktas viešųjų pirkimų veiksmų planas. Remiantis šiuo planu, tikslas, kad 40 % visų ligoninių lėšų būtų išleidžiama rengiant centralizuotus viešuosius pirkimus (tai konkretus įsipareigojimas, kurio terminas – 2022 m. vidurys), vis dar įgyvendinamas. Valdžios institucijos siekia, kad 2021 m. pirmąjį ketvirtį tokios išlaidos siektų 30 %. Europos institucijos ragina valdžios institucijas toliau remti reformą ir 2021 m. sausio mėn. atnaujinti Kainų stebėjimo įstaigos, kuri atlieka skaidrumo ir veiksmingumo didinimo priemonės funkciją, veiklą. Šiuo metu institucijai vis dar sudėtinga įdarbinti būtinos kvalifikacijos darbuotojus, tačiau padėtis galėtų pagerėti įsigaliojus naujai teisinei sistemai – ją reglamentuojantys teisės aktai turėtų būti priimti per ateinančius mėnesius.

Kalbant apie sveikatos priežiūros išlaidas, susirūpinimą kelia didėjančios susigrąžinamos sumos ir vėlavimas jas susigrąžinti. Siekiant didinti sveikatos priežiūros veiksmingumą ir galimybes naudotis kokybiškomis sveikatos priežiūros paslaugomis, reikėtų tobulinti anksčiau priimtas struktūrines priemones ir nuosekliai jas įgyvendinti. Pavyzdžiui, 2019 m. už vaistus susigrąžintos sumos buvo 36 % didesnės nei 2018 m. ir beveik 65 % didesnės nei 2017 m. Numatoma, kad privatūs sveikatos priežiūros paslaugos teikėjai sumų už 2018 ir 2019 m. susigrąžinimą pradės 2020 m. lapkričio mėn. Europos institucijos ragina valdžios institucijas iki 2020 m. spalio mėn. priimti reikiamus teisės aktus, kad būtų galima užbaigti teisines ir administracines procedūras, būtinas susigrąžinimo procesui pradėti, siekiant išsaugoti susigrąžinamų sumų fiskalinį patikimumą, taip pat persvarstyti galiojančią susigrąžinamų sumų apibrėžtį, ją papildant rizikos pasidalijimo elementu ir didinant paskatas vengti naujų susigrąžinamų sumų atsiradimo bei riboti pasiūlos sukeltą paklausą, taip mažinant didelius mokėjimus savo lėšomis.

Atsižvelgiant į koronaviruso sukeltą krizę koreguojama socialinio solidarumo pajamų trečiojo ramsčio – reintegracijos į darbo rinką ramsčio – koncepcija. Naująją sistemą (tai konkretus įsipareigojimas, kurio terminas – 2019 m. pabaiga) įgyvendinti nacionaliniu mastu numatoma 2020 m. rudenį, priklausomai nuo pokyčių sveikatos priežiūros srityje. Siekiant užtikrinti socialinės paramos ir aktyvumo darbo rinkoje paslaugų teikimą, 2019 m. 32-jose šalies savivaldybėse buvo vykdomas bandomasis projektas. Bandomojo projekto įgyvendinimo rezultatai buvo vertinami atsižvelgiant į tai, kad 2020 m. šis projektas turi būti įgyvendintas šalies mastu. Tačiau dėl koronaviruso protrūkio kilo būtinybė Viešosios užimtumo tarnybos (OAED) veiklos procesus pritaikyti prie naujų aplinkybių ir, savo ruožtu, patikslinti naujosios sistemos nacionalinio įdiegimo sąlygas. Šios sistemos diegimas turėtų prasidėti 2020 m. rudenį.

Kalbant apie subsidijų vietos viešajam transportui sistemos peržiūrą (konkretus įsipareigojimas, kurio terminas – 2020 m. vidurys), 2020 m. liepos mėn. buvo priimti persvarstyti naująją sistemą reglamentuojantys pirminės teisės aktai. 2020 m. rugsėjo mėn. turi būti priimti šiuo metu rengiami antrinės teisės aktai, kad būtų galima reguliariai ir objektyviai kompensuoti subsidijuojamus viešojo transporto bilietus Atėnuose ir Salonikuose veikiantiems operatoriams.

Neįgalumo išmokų sistemos reforma vykdoma laikantis anksčiau sutartos pertvarkytos struktūros (konkretus įsipareigojimas, kurio terminas – 2019 m. vidurys; šiam įsipareigojimui įgyvendinti prireiks daugiau laiko). 2020 m. rugsėjo mėn. numatoma paskelbti sutartą politikos dokumentą, o 2021 m. pradžioje turėtų būti pradedamas įgyvendinti bandomasis projektas. Paraiškų tvarkymo elektroninė sistema šiuo metu veikia trijuose regionuose, tačiau neįgalumo vertinimo centrų veiklą paveikė pandemija.

FINANSŲ SEKTORIAUS POKYČIAI

Su pirmaisiais koronaviruso pandemijos padariniais finansų sektorius susidorojo palyginti gerai – čia pravertė valdžios institucijų ir ES masto pastangos išsaugoti nukentėjusioms įmonėms galimybę gauti finansavimą. Buvo palaikomas finansinių rinkų likvidumas ir ekonomikos aprūpinimas finansavimu, bankai pajėgė suvaldyti finansavimo sąnaudas, nors ilgalaikio neužtikrinto finansavimo sąnaudos išaugo. To buvo lengviau pasiekti sušvelninus Eurosistemos tikslinių ilgesnės trukmės refinansavimo operacijų sąlygas ir laikinai sušvelninus Eurosistemos kredito operacijoms taikomus įkaito reikalavimus, visų pirma, reikalavimą atsisakyti kaip įkaitą priimti Graikijos valstybės skolos priemones. 2020 m. liepos mėn. duomenimis, bankų paskolų teikimas ne finansų bendrovėms atsigauna netgi gana sparčiu tempu, taip pat vis daugiau paskolų teikiama mažosioms, juridinio statuso neturinčioms įmonėms, o tai sušvelnina vis retesnio banko paskolų teikimo namų ūkiams poveikį. Šie rezultatai atspindi tiek įmonių pastangas suformuoti likvidumo atsargas, tiek prasidėjusį skubios paramos priemonių lėšų išmokėjimą. Labai paklausios buvo dvi Graikijos plėtros banko parengtos šalies įmonėms skirtos schemos, t. y. garantijų schema ir įmonėms teikiamų naujų paskolų palūkanų subsidijų schema. Be to, gyvybingos įmonės, daugiausia mažosios ir vidutinės įmonės, galėjo pasinaudoti turimoms veiksnioms paskoloms skirtomis tiesioginėmis palūkanų subsidijomis. Numatoma, kad ateinančiais mėnesiais šios schemos paskatins teikti daugiau paskolų įmonių augimui remti.

Galima spėti, kad dėl taikomų paskolų moratoriumo priemonių ir priežiūros institucijos paskelbtų lankstumo galimybių pandemijos poveikis bankų paskolų knygų kokybei šiais metais bus nedidelis. Moratoriumas, kuris šiuo metu galioja iki gruodžio 31 d., buvo pritaikytas daugiau kaip 10 % viso bankų paskolų portfelio. Visi keturi sisteminės svarbos bankai savo 2020 m. pirmojo ketvirčio rezultatuose užfiksavo labai išaugusį vertės sumažėjimą, tačiau tikrasis atidėjinių poreikių mastas paaiškės tik pasibaigus moratoriumui ir gali sukelti ekonomikos vystymosi sulėtėjimo riziką 2021 m. Dėl padidėjusių atidėjinių gali pablogėti Graikijos bankų pelningumo perspektyvos, kurios jau šiuo metu yra prastos.

Dėl mažo pelningumo ir būsimo pakeitimo vertybiniais popieriais sąnaudų artimiausiu metu gali kilti pavojų bankų kapitalo pozicijai. Bankų vidutinis bendro 1 lygio nuosavo kapitalo pakankamumo koeficientas 2019 m. pabaigoje siekė 15,9 %, o 2020 m. pirmąjį ketvirtį sumažėjo iki 14,6 %, tačiau vis dar atitiko kapitalo reikalavimus. Šį sumažėjimą daugiausia lėmė pereinamojo laikotarpio prudencinės taisyklės, kurios taikomos kiekvienų metų pirmąjį ketvirtį. Ateityje bankų kapitalo pozicija turės būti pakoreguota atsižvelgiant į tolesnius numatomus reglamentavimo pokyčius ir būsimą neveiksnių paskolų pakeitimą vertybiniais popieriais vidutinės trukmės laikotarpiu. Dėl didelės atidėtųjų mokesčių kredito sumos bankų kapitalo kokybė tebėra prasta, o valstybės ir bankų ryšiai ateinančiais mėnesiais gali toliau stiprėti.

Nors neveiksnių paskolų lygis 2020 m. pradžioje toliau mažėjo, galimas neigiamas koronaviruso sukeltos krizės poveikis turto kokybei atsiskleis tik pasibaigus moratoriumui. 2020 m. pirmąjį ketvirtį Graikijos bankų neveiksnių paskolų lygis toliau

mažėjo (2020 m. kovo mėn. jų santykis nukrito iki 39,6 %), ir numatoma, kad antrąjį ketvirtį, faktiškai išryškėjus teigiamam pirmojo pakeitimo vertybiniais popieriais pagal programą „Hercules“ ([6]) poveikiui, jis sumažės dar labiau. Tačiau bankų neveiksnių paskolų mažinimo strategijų įgyvendinimui poveikį daro pandemija, o bankų vidaus pajėgumas pertvarkyti paskolas, kad jos taptų veiksmingos, tebėra nedidelis.

Toliau nurodyti veiksmai stebimi ir vertinami pagal nuolatinį įsipareigojimą finansų politikos srityje.

- **Valdžios institucijos ketina Parlamentui netrukus pateikti teisės akto, kuriuo iš esmės pertvarkoma nemokumo sistema, projektą.** Naujasis nemokumo kodeksas apima įmonių ir fizinių asmenų nemokumo sistemas, juo perkeliami ES teisės aktai, susiję su prevencinio restruktūrizavimo sistemomis. Pagrindinis šio kodekso tikslas – paspartinti skolų panaikinimą, sudaryti sąlygas greičiau atlyginti kreditoriams ir taikant prevencinio restruktūrizavimo sistemas apsaugoti gyvybingas įmones. Remiantis gerąja tarptautine praktika, restruktūrizavimo veiksmingumą numatoma padidinti supaprastinus procedūrinius reikalavimus ir įdiegus elektroninę platformą. Kodeksas įsigalios 2021 m. sausio 1 d. Jo galiojimui užtikrinti reikės priimti nemažai antrinės teisės aktų, kuriais bus nustatyti tam tikri šios reformos aspektai, taip pat reikės užbaigti kurti IT platformą (tiek antrinės teisės aktai, tiek minėtoji platforma šiuo metu rengiami).

- **Be to, valdžios institucijos leido nustoti galioti pagrindinės gyvenamosios vietos apsaugos sistemai ir neteisminio neveiksnių paskolų restruktūrizavimo programai – buvo parengtos alternatyvios pažeidžiamų skolininkų socialinės apsaugos sistemos.** Pirmiau minėtos sistemos baigė galioti atitinkamai 2020 m. liepos 31 d. ir 2020 m. balandžio 30 d. Lygiagrečiai su nemokumo sistemos pertvarka vyriausybė taip pat nustatė naujų socialinės politikos priemonių pažeidžiamiems skolininkams remti. Vykstant nemokumo procedūroms, pažeidžiami skolininkai, kurie yra susieję paskolą su savo pagrindine gyvenamąja vieta ir kurie staiga neteko pajamų, turės teisę gauti laikiną subsidiją – tai turėtų padėti mažinti neveiksnias paskolas ir išvengti naujų paskolų kaupimosi. Siekiant išvengti neatsakingo elgesio rizikos, įstatyme nustatytomis sąlygomis subsidija bus skiriama tiek veiksniems, tiek neveiksniems pažeidžiamiems skolininkams, išskyrus tuos skolininkus, kurių paskolos buvo paskelbtos negaliojančiomis daugiau kaip prieš vienus metus. Be to, kodeksu nustatoma speciali atgalinės nuomos sistema, pagal kurią reikalavimus atitinkantiems sunkumų patiriantiems skolininkams leidžiama likti savo pagrindinėje gyvenamojoje vietoje nuomininkų teisėmis (be to, tokie nuomininkai dar gali pasinaudoti subsidijomis nuomai mokėti). Šia tvarka išplečiama galiojanti nuomos subsidijų sistema, ją įgyvendins privačiojo sektoriaus subjektas. Privačiojo sektoriaus agentūra prireikus gali pasinaudoti valstybės garantija, kad galėtų gauti finansavimą.

- **Valdžios institucijos Parlamentui netrukus taip pat pateiks priemones, kuriomis siekiama sparčiau nagrinėti susikaupusias namų ūkių nemokumo bylas, kurių per pandemiją sustabdžius teismų procesus dar labiau padaugėjo.** Svarbiausia, ketinama įvesti nuotolinio bylų nagrinėjimo automatinio datos pakeitimo naudojantis elektronine platforma tvarką, taip pat supaprastinti procedūras. Be to, instituciniai kreditoriai gali

([6]) Sandorio metu vertybiniais popieriais pakeistas 7,5 mlrd. EUR vertės portfelis, kurį daugiausia sudarė neveiksnios pozicijos. Iš 12 mlrd. EUR vertės valstybės garantijų paketo pagal programą „Hercules“ buvo panaudota 2,4 mlrd. EUR suma. Šia programa, kuria savanoriškai gali naudotis visi bankai, galioja 18 mėnesių laikotarpiu nuo 2019 m. spalio mėn. Kiti du sisteminės svarbos bankai toliau vykdo pasirengimą supaprastinti pagal programą numatomą atlikti pakeitimą vertybiniais popieriais, kurį jie siekia užbaigti iki 2021 m. pirmojo ketvirčio.

naudotis elektronine platforma, kuri vykdo reikalavimų atitikties kontrolės ir strategiškai įsipareigojimų nevykdančių asmenų filtravimo funkcijas, tačiau naudojimosi šia platforma poveikis susikaupusių bylų nagrinėjimui iki šiol buvo nedidelis. Dėl koronaviruso protrūkio metu sustabdytų teismų procesų neišnagrinėtų bylų skaičius kol kas tik dar labiau išaugo. Nors pandemija neigiamai paveikė duomenų apie neišnagrinėtų bylų skaičių 2020 m. antrąjį ketvirtį teikimo procesą, Teisingumo ministerijoje neseniai įsteigus Teisingumo statistinių duomenų skyrių taps paprasčiau, naudojantis IT, kaupti, tvarkyti ir standartine tvarka teikti patikimus duomenis.

- **Valdžios institucijos ketina priimti įvairių priemonių, kuriomis būtų didinamas e. aukcionų platformos funkcionalumas, gerinamas jos patogumas naudoti ir supaprastinami atitinkami procesai.** Šias priemones numatoma priimti 2020 m. spalio mėn. Be kita ko, jos apima prievolę aukciono pareigūnams į e. aukciono svetainę įkelti turto vertinimo ataskaitą ir turto nuotraukas. Atliekant Civilinio proceso kodekso peržiūrą (žr. toliau) bus nustatyta kitų priemonių. E. aukcionai, kurie buvo sustabdyti dėl koronaviruso pandemijos uždarius teismus ir notarų biurus, nuo rugsėjo 1 d. vėl pradėjo veikti, tačiau atsižvelgiant į tai, kad 2021 m. sausio mėn. įsigalios nemokumo teisės aktai ir susijusios socialinės politikos priemonės, su pažeidžiamais skolininkais susijusius aukcionus ketinama sustabdyti iki 2020 m. gruodžio mėn. pabaigos.

- **Kalbant apie susikaupusių pareikalautų išmokėti valstybės garantijų sumų tvarkymą, valdžios institucijos imasi veiksmų, kad visiškai atsvertų bet kokį pandemijos nulemtą vėlavimą, ir kartu įsipareigoja dar labiau paankstinti bendrą tvarkymo ir mokėjimų grafiką.** Valdžios institucijos paankstino 2020 m. antrojo pusmečio tvarkymo tikslų įgyvendinimo terminus, visiškai užkirsdamos kelią vėlavimui, kurio būta pirmojoje metų pusėje, taip padidindamos bendrą 2020 m. tikslą 33 %. Be to, valdžios institucijos pagal numatytą planą atlieka visus būtinus struktūrinius patobulinimus – čia būtų galima paminėti peržiūrėtą ministro sprendimą dėl elektroninės rinkmenų saugyklos, sąveiką su vietos mokesčių inspekcijomis ir darbuotojų perkėlimą.

- **Toliau vyksta pasirengimo tvirtinti tikslinius Civilinio proceso kodekso pakeitimus procesas.** Teisės aktų rengimo komitetas teisės akto projektą turėtų pateikti iki 2021 m. sausio mėn. pabaigos, kad iki 2021 m. vasario mėn. pabaigos būtų galima patvirtinti peržiūrėtą kodeksą. Jo įsigaliojimas numatomas 2021 m. rugsėjo mėn. Pakeitimais, *inter alia*, bus sprendžiami klausimai, susiję su e. aukcionų kainų tikslinimo prašymais.

- **Siekiant užtikrinti veikimo efektyvumą, Parlamentui pateiktas pirminės teisės akto dėl atidėtųjų mokesčių kreditų tikslinis pakeitimas ir tikimasi, kad jis bus netrukus priimtas.** Šio pakeitimo tikslas – visais atvejais apsaugoti bankų kapitalo pajėgumą padengti nuostolius. Kiti techniniai ir procedūriniai atidėtųjų mokesčių kreditų naudojimo aspektai, ypač pertvarkymo atveju, prireikus bus patikslinti antrinės teisės aktais.

Graikijos finansinio stabilumo fondas deda dar daugiau pastangų, kad padėtų sisteminės svarbos bankams siekti neveiksnių paskolų skaičiaus mažinimo ir verslo skatinimo tikslų šioje pandemijos nualintoje aplinkoje. Remdamosi Fondo pasiūlymu, valdžios institucijos iš dalies pakeitė jį reglamentuojantį teisės aktą, kad apsaugotų Fondo

nuosavybės teises sisteminės svarbos bankų pertvarkymų, susijusių su vykdomais pakeitimo vertybiniais popieriais sandoriais, atveju([7]).

DARBO RINKA

2020 m. birželio mėn. valdžios institucijos įdiegė naują plačiau taikomą laikino sutrumpinto darbo laiko sistemą (SYNERGASIA), pagal kurią įmonės gali lanksčiai koreguoti darbo valandas, o darbuotojams gali būti kompensuojama už nedirbtas valandas. Tikimasi, kad ši sistema atliks svarbų vaidmenį padėdama darbo rinkai prisitaikyti prie koronaviruso protrūkio sukelto sukrėtimo padarinių. Sistema, kuri gali kainuoti 440 mln. EUR, atitinka reikalavimus būti finansuojama pagal naująją Europos laikinos paramos priemonę nedarbo rizikai dėl ekstremaliosios situacijos mažinti (SURE), pagal kurią Komisija pasiūlė Graikijai skirti iš viso 2,7 mlrd. EUR dydžio finansinę paramą.

Darbo teisės kodifikavimo proceso metu persvarstomi ir atnaujinami tam tikri galiojančių darbo teisės aktų aspektai. Tai apima naujos sistemos, kuria reglamentuojamos naujos darbo formos (pvz., darbas skaitmeninėse platformose, dalijimosi ekonomika), sukūrimą ir pokyčius, susijusius su tikrinimo ir taikinimo funkcijų atskyrimu remiantis Tarptautinės darbo organizacijos rekomendacijomis. 2020 m. spalio mėn. darbo teisės aktą numatoma pateikti Parlamentui, o 2020 m. lapkričio mėn. šis aktas turėtų būti kodifikuotas.

Valdžios institucijos toliau įgyvendina išsamius švietimo politikos planus – vykdo 2020 m. birželio mėn. patvirtintą valstybinių mokyklų reformą, taip pat padarė didelę pažangą profesinio rengimo ir mokymo srityje. Valstybinių mokyklų modernizavimo teisės akto projektu siekiama, be kita ko, skatinti socialinius emocinius įgūdžius, skaitmeninį raštingumą, užsienio kalbų mokymąsi ir mokyklų skyrių vertinimą. Šiuo metu rengiamos visapusiškos profesinio rengimo ir mokymo reformos tikslas – gerinti siūlomo švietimo kokybę, didinti šią mokymosi formą pasirinkusių mokinių skaičių ir siekti, kad profesinio rengimo ir mokymosi visą gyvenimą turinys geriau atitiktų darbo rinkos poreikius. Reforma rengiama konsultuojantis su socialiniais partneriais. Ją įgyvendinus turėtų būti įsteigti profesiniai licėjai, parengtos naujos mokymo programos ir vykdoma geresnė darbo rinkos diagnostika. Dar vienas svarbus šios reformos elementas – tęstinio mokymo institutų akreditavimas ir kokybės kontrolė. Be to, įgyvendindamos reformą valdžios institucijos tobulina pameistrystės sistemą.

PRODUKTŲ RINKOS IR KONKURENCINGUMAS

Siekdamos didinti konkurencingumą ir remti ekonomikos gaivinimą po koronaviruso protrūkio, valdžios institucijos toliau rengia plataus masto iniciatyvas, kad pagerintų ekonomines sąlygas. Tuo tikslu jos ketina netrukus pabaigti rengti naują augimo strategiją, pagal kurią pagrindinėse politikos srityse būtų įdiegtos reformų priemonės, skatinančios privačiojo sektoriaus produktyvumą ir tvarų augimą.

Nepaisant nežymaus vėlavimo sėkmingai vykdoma investicijų licencijavimo reforma. Valdžios institucijos dar gerokai iki **konkretaus įsipareigojimo, kuris turi būti įgyvendintas iki 2021 m. vidurio**, termino įvykdė įsipareigojimą peržiūrėti neigiamo poveikio klasifikavimo sistemą ir (arba) jos atsisakyti. Be to:

([7]) Šio teisės akto pakeitimo prireikė siekiant pašalinti bet kokį teisinį netikrumą dėl to, ar Fondas gali visapusiškai naudotis teisės aktais nustatytomis teisėmis subjektų, sukurtų pertvarkius bankus, atžvilgiu, kai tokio pertvarkymo reikėjo siekiant palengvinti tam tikrą didelio masto neveiksmingų paskolų pakeitimą vertybiniais popieriais.

- sutartose prioritetinėse srityse daroma nuolatinė Tikrinimo sistemos įstatymo įgyvendinimo (**konkretaus įsipareigojimo, kurio terminas – 2020 m. vidurys**) pažanga, nors tam tikrus darbus dar reikia užbaigti. Europos institucijos paragino valdžios institucijas iki kitos ataskaitos paskelbimo parengti šių darbų, įskaitant visų būtinų pagrindinių teisės aktų priėmimo, užbaigimo tvarkaraštį. Valdžios institucijos įsipareigojo iki 2021 m. pabaigos sistemą įdiegti likusiose keturiose srityse. Visiškas jos įdiegimas būtų svarbus žingsnis, nes tai padėtų sumažinti *ex ante* patikrinimų poreikį nepažeidžiant sveikatos ir saugos standartų.

- Vykdoma investicijų licencijavimo tvarkos supaprastinimo (**konkretus įsipareigojimas, kurio terminas – 2020 m. vidurys**) pažanga, nors ir šiek tiek vėluojama. Valdžios institucijos priėmė pirminės teisės aktus dėl supaprastinimo pirminės gamybos sektoriuje. Netrukus numatoma priimti ir antrinės teisės aktus. Pateikti pasiūlymai dėl supaprastinimo daugelyje likusių sektorių; planuojama netrukus priimti pirminės teisės aktus. Valdžios institucijos raginamos iki kitos ataskaitos paskelbimo parengti visų būtinų antrinės teisės aktų, skirtų visiems sektoriams, priėmimo, taip pat kelių likusių veiklos sričių supaprastinimo tvarkaraštį.

- Galiausiai, investicijų licencijavimo sistemai remti skirtos IT sistemos **(konkretus įsipareigojimas, kurios terminas – 2019 m. pabaiga)** įdiegimas buvo atidėtas dėl viešojo pirkimo metu kilusių sunkumų. Tačiau valdžios institucijos tikisi netrukus pasirašyti sutartį, kadangi tolesnių apeliacijų teismui nepateikta.

Tęsiamos pagrindinės verslo aplinkos reformos, inicijuotos pagal finansinės pagalbos programas, nors tam tikrose srityse dėl koronaviruso protrūkio šiek tiek vėluota. Toliau diegiama išorės aplinkos vertintojų sertifikavimo sistema, kurios įdiegimo laukiama nuo Europos stabilumo mechanizmo programos laikų, taip pat išorės inspektorių sertifikavimo sistema, nors būtini antrinės teisės aktai dar nėra priimti. Valdžios institucijos taip pat peržiūri licencijavimo nuostatas, susijusias su teminiu turizmu ir pieno rinka – tai labai sveikintinas žingsnis. Vykdyti šiuos darbus galėtų padėti ne tik veiksmai, kuriais remiamas didesnis investicijų licencijavimo reformos matomumas, bet ir sustiprintas koordinavimas bei stebėjimas.

Netrukus bus paskelbta nauja Graikijos eksporto potencialo ir tiesioginių užsienio investicijų šalyje skatinimo strategija. Šios strategijos tikslas – nustatyti pagrindinius sektorius ir eksporto rinkas, veiksmingai koordinuoti susijusių institucijų veiklą ir užtikrinti suinteresuotųjų subjektų informavimą. Tolesnę pažangą lems tai, ar bus priimtas teisės aktas, kuriuo būtų patikslintas Užsienio reikalų ministerijos vaidmuo, ir ar konkrečiose srityse bus įdiegtos būtinos veiklos struktūros. Konkurso dėl integruotos vieno langelio principu veikiančios importo ir eksporto sistemos paskelbimas dėl pandemijos buvo nukeltas į rugsėjo mėn. pabaigą.

Valdžios institucijos pamažu daro pažangą taikydamos papildomas priemones, kuriomis siekiama sudaryti dar palankesnes verslo sąlygas. Privačioms įmonėms tapo privaloma registruotis elektroninėje vieno langelio principu veikiančioje sistemoje, o smulkiųjų investuotojų apsaugos sistema sustiprinta nustačius įvairių apsaugos priemonių, susijusių su valdybos narių atranka, skyrimu ir vertinimu, taip pat sugriežtinus informacijos atskleidimo reikalavimus.

Vėl imtasi įgyvendinti kadastro projekto užbaigimo veiksmų gaires, kurios buvo neseniai atnaujintos (šias gaires buvo vėluojama įgyvendinti dėl koronaviruso

protrūkio). Netrukus tikimasi užbaigti vyresniųjų vadovų skyrimo procesą, toliau daroma bendrosios strategijos rengimo pažanga, o iki metų pabaigos numatoma paskelbti konkursą dėl kadastro archyvų skaitmeninimo. Surinkti duomenys apie teises naudotis 82 % šalies žemės, užbaigtas 33 % teisių kadastro kartografavimas – šis rodiklis nesiekia 45 %, kurie buvo nustatyti pagal **konkretų įsipareigojimą, kurio terminas – 2020 m. vidurys**. Numatoma, kad 2020 m. spalio mėn. kadastro kartografavimas sieks 35 %. Valdžios institucijos rengia teisės aktą, kuriuo remiantis būtų skiriamos nuobaudos piliečiams, kurie per nustatytą terminą nedeklaravo savo turto, taip pat vyksta penkių paskutinių sutarčių dėl kadastro kartografavimo skyrimo procesas, kuris buvo atidėtas dėl teismo proceso. Graikijos kadastro personalas šiuo metu tinkamai sukomplektuotas, tačiau dėl pandemijos prireiks daugiau laiko kadastro biurams ir skyriams įsteigti. Iki 2020 m. spalio mėn. pabaigos numatoma panaikinti dar šešis hipotekos biurus ir atidaryti vieną kadastro biurą (Trakijoje).

Visų likusių miškų žemėlapių viešas pristatymas, kurį buvo planuojama atlikti iki 2020 m. vidurio, buvo nukeltas dėl teisės akto, kuriame sprendžiami žemės naudojimo klausimai, susiję su Valstybės tarybos sprendimais, priėmimo. Dėl to gali būti kelis mėnesius vėluojama užbaigti visą kadastro kartografavimo procesą, kurio terminas šiuo metu nustatytas 2022 m. gegužės mėn. Europos institucijos paragino valdžios institucijas įkelti ir ratifikuoti likusius miškų žemėlapius (53 % šalies žemėlapių jau patvirtinti), taip pat išspręsti su probleminėmis vietovėmis susijusius klausimus. Valdžios institucijos patvirtino, kad vietovių, dėl kurių nebus jokių pakeitimų, miškų žemėlapių ratifikavimas nebus atšauktas. Visi likę žemėlapiai bus įkelti iki 2020 m. gruodžio mėn.

Graikijos vyriausybė toliau konstruktyviai rengė pasiūlymus dėl antimonopolinės bylos taisomosios priemonės ir vykdė konkretų įsipareigojimą, kurio terminas – 2020 m. pabaiga. Šie pasiūlymai pagaliau turėtų būti pateikti Europos Komisijai išbandyti rinkos sąlygomis – tai būtų vienas iš žingsnių siekiant įgyvendinti taisomąją priemonę ir užbaigti bylą. Toliau vyksta diskusijos dėl to, kaip būtų galima patobulinti pasiūlymą suteikti įmonės „Public Power Corporation“ konkurentams prieigą prie tam tikros dalies jos bazinės apkrovos energijos gamybos, be kita ko, užtikrinti skaidrų atrankos procesą, galimybę suteikti prieigą prie mechanizmo mažesniems rinkos dalyviams ir nustatyti išsamų įgyvendinimo mechanizmą.

Energetikos reguliavimo institucija paskelbė, kad galutinis elektros energijos rinkos tikslinio modelio veikimo (tai konkretus įsipareigojimas, kurio terminas – 2020 m. vidurys) pradžios terminas yra lapkričio 1 d. Jis nustatytas įvertinus sistemos bandymo rinkai patikrinti laikotarpį ir priėjus prie išvados, kad reikės šiek tiek nukrypti nuo pradinio numatyto termino, kuris buvo nustatytas rugsėjo 17 d. Informaciją apie ilgai lauktą tikslinio modelio veikimo pradžią Europos institucijos pateiks kitoje ataskaitoje. Tikslinio modelio veikimo trijose susijusiose rinkose (kitos paros, dienos ir balansavimo) pradžia ir šių rinkų sąveika su jau funkcionuojančia išankstinių sandorių rinka – tai didelis žingsnis modernios energetikos rinkos link, padėsiantis Graikijai artimiausioje ateityje prisijungti prie kaimyninių valstybių elektros energijos rinkų.

Be to, toliau daroma pažanga ir kitose Graikijos energetikos politikos srityse. Svarbu tai, kad Graikija priėmė plataus užmojo teisės akto projektą, kuriuo remiamas elektromobilumas – tai padės siekti šalies nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksmų plane nustatytų tikslų. Perėjimo nuo elektros energijos gamybos naudojant rusvąsias anglis įgyvendinimo bendrasis planas parengtas pateikti viešoms konsultacijoms. Vienas iš ateityje spręstinų klausimų tebėra atsinaujinančiosios energijos išteklių specialiosios sąskaitos deficitas, kuris dėl koronaviruso protrūkio dar labiau išaugo. Prasidėjo su Kretos ir Graikijos jungtimi susiję

darbai, kuriais didžiąja dalimi bus įgyvendinamas šalies ilgalaikis tikslas sujungti salas su žemynine dalimi.

Kalbant apie transporto sektorių, valdžios institucijos parengė geležinkelio projektų paketą, kad išspręstų vėlavimo įgyvendinti 2014–2020 m. transporto ir aplinkos veiklos programą problemas. Projektų paketą peržiūrės atsakingos Europos institucijos. Graikijos valstybės geležinkelių transporto įmonių modernizavimas galėtų paskatinti tolesnes ES investicijas į šį sektorių. Buvo parengtas nacionalinis transporto generalinis planas, jį patvirtino Infrastruktūros ir transporto ministerija.

GRAIKIJOS TURTO IR DALYVAVIMO VALDANT TURTĄ ĮMONĖ IR PRIVATIZAVIMAS

Dėl pandemijos įmonei kilo naujų uždavinių, tačiau ji tęsia savo darbą pagrindinėse su įsipareigojimais Euro grupei susijusiose srityse. Strateginis planas įgyvendinamas (**tai tęstinis įsipareigojimas**) nepaisant dėl pandemijos kilusių sunkumų, o rugpjūčio mėn. parengtą 2020–2022 m. veiklos plano projektą patvirtino įmonės valdyba. Siekiant atsižvelgti į pandemijos poveikį, neseniai buvo atnaujinti pagrindiniai veiklos rodikliai, pagal kuriuos stebimas strateginio plano įgyvendinimas, taip pat nustatytos jų vertės 2021 ir 2022 m. Netrukus bus užbaigta šiuo metu vykdoma valstybės valdomų įmonių valdybų peržiūra (**tai konkretus įsipareigojimas, kurio terminas – 2019 m. vidurys)**. Naudojant įmonės nekilnojamojo turto portfelį, kurį valdo valstybės nekilnojamojo turto bendrovė, padaryta daug pažangos, tačiau jis dar neatitinka lūkesčių, o nekilnojamo turto bendrovė susidūrė su didelėmis teisinėmis problemomis. Olimpinio lengvosios atletikos centro perdavimas (**tai konkretus įsipareigojimas, kurio terminas – 2018 m. pabaiga**) pasirodė esantis labai sudėtingas procesas, tačiau jis vykdomas toliau įvairiais administraciniais ir viešųjų pirkimo etapais.

Valdžios institucijos toliau teikė paramą įmonei. Be kita ko, buvo remiamos nuo pandemijos labiausiai nukentėjusios pagrindinės valstybės valdomos įmonės (visų pirma Atėnų miesto transporto organizacija ir Graikijos paštas), taip pat Graikijos pašto bendro apyvartumo plano įgyvendinimas. Rengdamos atnaujintų ministerijos gairių projektą valdžios institucijos bendradarbiavo su Europos institucijomis; šias gaires numatoma parengti 2020 m. trečiąjį ketvirtį. Jose valdžios institucijos ketina patikslinti savo lūkesčius dėl įmonės turto portfelio finansinių veiklos rezultatų. Valdžios institucijos pasirinko įmonę į 5G orientuoto naujo rizikos kapitalo fondo būstine ir glaudžiai bendradarbiavo su Europos institucijomis rengdamos jo struktūrą, pagal kurią numatomas visiškai nepriklausomas valdymas, organizuojamas pagal įmonės valdymo principus. Bus svarbu užtikrinti, kad įmonėje steigiant naujas jos prižiūrimas struktūras ar subjektus būtų apsaugotos įmonės teisės ir kompetencijos. Be to, kiek tai susiję su koordinavimo mechanizmu, valdžios institucijos pareiškė savo ketinimą toliau rengti veiklos sutartis, kuriose tam tikroms valstybės valdomoms įmonėms būtų nustatyti su viešąja paslauga susiję įsipareigojimai.

Nuo birželio mėn. vėl pradėta vykdyti dauguma Graikijos Respublikos turto plėtros fondo (TAIPED) turto plėtros plane numatytų sandorių, kurie buvo sustoję dėl koronaviruso protrūkio. Nors nuo numatyto vykdomų sandorių tvarkaraščio gerokai atsiliekama, vėlavimas buvo nedidelis ir dėl Fondo pastangų pandemijos metu vykdyti darbus, susijusius su pasirengimu užbaigti sandorius. Rugsėjo 10 d. vyriausybė patvirtino reguliaria tvarka atnaujintą turto plėtros planą. Toliau apibūdinama konkrečių vykdytinų su sandoriais susijusių įsipareigojimų įgyvendinimo pažanga.

- **„Hellinikon“.** Valdžios institucijos toliau lieka tvirtai įsipareigojusios sudaryti būtinas sandorio finansinio užbaigimo sąlygas ir tuo tikslu deda reikiamas pastangas – liepos 3 d. teritorijoje pradėti dabartinių pastatų griovimo darbai. Viešųjų naudotojų perkėlimas beveik baigtas, liko užbaigti tik kelis susitarimus su vietoje liekančiais naudotojais, o dėl „Hellinikon“ teritorijos padalijimo, dėl kurio buvo susitarta 2020 m. vasario mėn., šiuo metu rengiamas teisiškai privalomas dokumentas. Kad finansinę sandorio dalį būtų galima galutinai užbaigti, dar reikia sulaukti sprendimo teismo bylose, susijusiose su konkursu dėl kazino licencijos išdavimo proceso, ir kitose teismo bylose dėl administracinių aktų, kurias numatoma nagrinėti 2020 m. rugsėjo ir spalio mėn. Dalis kazino bylos jau išspręsta valstybės naudai, tačiau kita byla dar tebenagrinėjama. Valdžios institucijos tikisi netrukus sulaukti galutinio sprendimo.

- **Alimos prieplaukos koncesija.** Gegužės mėn. pasirašius koncesijos sutartį, finansinė sandorio dalis turėjo būti baigta per 120 dienų. Siekdama skirti pakankamai laiko sandoriui užbaigti, rugsėjo 3 d. (suėjus 120 dienų terminui) Fondo valdyba sandorio užbaigimo terminą pratęsė dar 50 dienų, iki 2020 m. spalio 30 d.

- **Įmonė „Hellenic Petroleum“.** Pirmasis konkursas 2019 m. viduryje baigėsi be rezultatų, o įmonės kapitalizuotoji vertė labai sumažėjo, todėl Fondas nusprendė, kad sandorio pradžią tikslinga dar kartą atidėti vėlesniam laikui.

- **30 % Atėnų tarptautinio oro uosto pardavimas.** Iki koronaviruso protrūkio konkursas vyko sklandžiai – devyni investuotojai buvo pripažinti tinkamais pereiti į įpareigojančių pasiūlymų teikimo etapą. Tačiau dėl pandemijos poveikio oro transporto sektoriui įpareigojančių pasiūlymų pateikimo terminą teko nukelti. Situacijai pagerėjus, greičiausiai – ne anksčiau kaip 2021 m., Fondas nustatys tolesnius veiksmus.

- **Valstybės dujų įmonė (DEPA).** 2019 m. gruodžio mėn. ir 2020 m. sausio mėn. paskelbti konkursai atitinkamai dėl DEPA infrastruktūros ir komercinės dalių susilaukė didelio investuotojų susidomėjimo. 2020 m. birželio mėn. Fondo valdyba nusprendė pereiti prie įpareigojančių pasiūlymų dėl abiejų sandorių teikimo etapo.

- **„Egnatia“.** Privatizavimo procesas tęsėsi, nors pažanga buvo nevienoda. Buvo išspręsti kai kurie likę klausimai, pavyzdžiui, susiję su netikrumu dėl greitkelių degalinių statybos ir tiltų, kurie įvertinti kaip nesaugūs, rekonstravimo išlaidų. Tačiau per pastaruosius tris mėnesius padaryta itin mažai pažangos vykdant likusių rinkliavos punktų statybos užbaigimo darbus ir darbus, kurie būtini likusiems 14 tunelių licencijuoti. Europos institucijos ragina valdžios institucijas iki kitos ataskaitos paskelbimo šiose srityse padaryti daug daugiau pažangos.

- **Regioniniai uostai.** Birželio mėn. Fondas nusprendė inicijuoti konkursą dėl Aleksandrupolio ir Igumenicos uostų akcijų pardavimo ir universalaus terminalo Kavalos uoste subkoncesijos, kurį buvo vėluojama paskelbti dėl pandemijos.

VIEŠASIS ADMINISTRAVIMAS IR E. VALDYMAS

Toliau vyksta viešojo sektoriaus vyresniųjų vadovų skyrimo procesas, o kompetencija veiksmingai perkeliama iš politinio į nepolitinį lygmenį. Buvo paskirta 13 nuolatinių sekretorių, be to, numatoma netrukus baigti atranką paskutiniam likusiam tokiam etatui Migracijos ir prieglobsčio ministerijoje užimti. Tikimasi netrukus atnaujinti ministerijų direktorių atrankos procesą, o atrankos komisijose nuo šiol dalyvaus neseniai paskirti

nuolatiniai sekretoriai. Parengtas nuostatų dėl viešojo sektoriaus subjektų vyresniosios vadovybės pareigūnų vienodo atrankos proceso nustatymo projektas – šios nuostatos turėtų būti priimtos 2020 m. rugsėjo mėn. ir įsigaliotų 2020 m. spalio mėn. Tikimasi, kad prieš prasidedant naujajam 2021–2027 m. ES lėšų programavimo laikotarpiui bus daugiau informacijos apie vadovų, kurie dalyvauja ES struktūrinių fondų valdymo procese, atranką, kuri labai vėluoja. Sėkmingai taikoma 2019 m. priimtu Vykdančiosios valstybės įstatymu, kuris įsigaliojo 2020 m. vasario mėn., nustatyta svarbi naujovė – kompetencijų perkėlimas iš politinio į nepolitinį lygmenį. Valdžios institucijos svarsto galimybę perkelti papildomų kompetencijų.

Per šį peržiūros laikotarpį padaryta tinkama pažanga kuriant žmogiškųjų išteklių valdymo sistemą (konkretus įsipareigojimas, kurio terminas – 2019 m. pabaiga ir kurį numatoma įgyvendinti iki 2020 m. pabaigos). Šis darbas apima viso valdžios sektoriaus skaitmeninių organizacinių schemų ir pareiginių instrukcijų parengimą. Šių schemų ir instrukcijų rengimo procesui įtakos turėjo pandemijos plitimo valdymo priemonės, tačiau apskritai padaryta nebloga pažanga. Iki 2020 m. rugpjūčio mėn. skaitmenines organizacines schemas parengė daugiau kaip 1 500 valdžios sektoriaus subjektų – tos schemos apima maždaug 80 % visų subjektų ir 85 % darbuotojų, be kita ko, daugumą didelių subjektų. Dauguma likusių didesnių subjektų šį darbą turėtų užbaigti iki 2020 m. spalio mėn. pabaigos. Beveik 75 % etatų pareiginės instrukcijos buvo susietos su darbuotoju, ir valdžios institucijos numato iki 2020 m. pabaigos tokią sąsają nustatyti visuose valdžios sektoriaus subjektuose.

Siekiant padidinti Aukščiausiosios civilinio personalo atrankos tarybos pajėgumus, lapkričio mėn. numatoma patvirtinti šios tarybos reformą. Įgyvendinus reformą bus įdiegta nuosekli ir vienoda įdarbinimo tvarka. Be to, valdžios institucijos vykdo išsamią judumo programos peržiūrą. Čia dera paminėti, kad neseniai priimta nuostata([8]), kuria remiantis iki 80 valstybės tarnautojų buvo leista deleguoti ne pagal judumo programą, kelia susirūpinimą, nes tai gali būti precedentas kurti *ad hoc* įdarbinimo procedūras.

Iš naujo kodifikuoto Darbo teisės kodekso ir Darbo reglamentavimo nuostatų kodekso priėmimas (konkretus įsipareigojimas, kurio terminas – 2020 m. vidurys) dėl koronaviruso pandemijos šiek tiek atidėtas. Šiuos teisės aktus valdžios institucijos planuoja priimti iki 2020 m. lapkričio mėn. Kodifikavimo proceso metu pasinaudota galimybe peržiūrėti ir modernizuoti tam tikras darbo teisės aktų sritis, įskaitant naujas darbo formas ir darbo inspekcijos funkcijas, – tai labai sveikintina (žr. toliau).

Kalbant apie teisės aktų kodifikavimą, 2020 m. gegužės mėn. atkurtas Centrinis kodifikavimo komitetas daro pažangą daugelyje veiklos sričių. Liepos mėn. šis komitetas pabaigė rengti ir paskelbė Teisės aktų kodifikavimo vadovą, taip pat parengė 2021 m. metinio kodifikavimo plano projektą. Šį planą numatoma patvirtinti rugsėjo mėn. Europos institucijos paragino valdžios institucijas į šį planą įtraukti partijų finansavimo reguliavimo sistemą. 2020 m. birželio mėn. buvo paskelbtas konkursas dėl nacionalinio teisės aktų kodifikavimo portalo (konkretus įsipareigojimas, kurio terminas – 2022 m. vidurys). Tikimasi iki metų pabaigos pasirašyti sutartį.

Nuolatinių darbuotojų įdarbinimas dėl pandemijos buvo atidėtas, be to, vis dar reikia atlikti numatytą laikinųjų pareigybių sumažinimą dėl šių pareigybių pertvarkymo į nuolatines pareigybes. Dauguma naujai įdarbinamų nuolatinių darbuotojų turėtų papildyti visuomenės sveikatos sistemos, karo mokyklų ir Nepriklausomos valstybės pajamų

([8]) OL A 148/2020 7 31, 86 straipsnis.

institucijos darbuotojų gretas. Vis dėlto 2020 m. bus įdarbinta maždaug 40 % nuolatinių darbuotojų mažiau, nei numatyta pagal planą, o laikinųjų darbuotojų skaičius 2020 m. pirmąjį pusmetį, palyginti su praėjusiais metais, išliko nepakitęs. Numatytą laikinųjų pareigybių sumažinimą dėl šių pareigybių pertvarkymo į nuolatines pareigybes tikimasi atlikti iki 2020 m. rugsėjo mėn. pabaigos, bent jau kalbant apie švietimo srities darbuotojus, įdarbintus pagal nuolatines sutartis. Europos institucijos ragina valdžios institucijas per kitą peržiūros laikotarpį atlikti numatytą likusių laikinųjų pareigybių sumažinimą. Tuo pat metu, siekdamos iki metų pabaigos panaikinti nuolatinio pobūdžio etatus ir nustatyti metinę laikinųjų darbuotojų skaičiaus ribą, valdžios institucijos atlieka išsamią laikinųjų darbuotojų analizę, kurią planuojama užbaigti iki 2020 m. spalio mėn.

Tarpžinybinis komitetas, kuris įgaliotas griežtinti centralizuotą darbo užmokesčio lentelės ir įdarbinimo tvarkos kontrolę, įsteigė tris darbo grupes. Šios grupės turėtų parengti tikslią visų darbo užmokesčio ir įdarbinimo nuostatų apžvalgą, kad galėtų pateikti tarpžinybiniam komitetui pasiūlymų dėl nukrypimų nuo vienodos darbo užmokesčio lentelės ir įdarbinimo tvarkos mažinimo.

Vienas svarbiausių valdžios institucijų prioritetų tebėra plataus užmojo viešojo administravimo sektoriaus ir visos ekonomikos skaitmeninė transformacija. Siekdamos paremti šio tikslo įgyvendinimą, valdžios institucijos viešoms konsultacijoms netrukus ketina pateikti naują išsamią nacionalinę skaitmeninę strategiją („skaitmeninę bibliją“). Numatoma, kad strategijoje bus nurodyta apie 300 projektų ir nustatyta portfelio valdymo sistema, skirta tų projektų įgyvendinimui stebėti. Daugiausia dėmesio skiriama skaitmeninių įgūdžių tobulinimui, viešųjų IT sistemų tarpusavio sąveikos ir atsparumo didinimui, junglumo problemų sprendimui. Valdžios institucijos taip pat pateikė novatorišką pasiūlymą plėtoti 5G technologijų pramoninio taikymo ekosistemą (žr. pirmiau).

Nemažai projektų jau yra įgyvendinama. Valdžios institucijos parengė nacionalinės procedūrų supaprastinimo programos struktūrą; šios programos tikslas – palengvinti piliečiams ir įmonėms tenkančią administracinę naštą. Viešajame portale „gov.gr“ šiuo metu siūloma apytikriai 610 paslaugų (110 paslaugų daugiau nei ankstesnės peržiūros laikotarpiu), o dar maždaug 40 naujų paslaugų rengiamasi pradėti teikti. Numatoma netrukus patvirtinti naują e. valdymo kodeksą, kuriuo bus nustatyta išsami teisinė skaitmeninės politikos sistema. Be to, sprendžiami su skaitmenine infrastruktūra ir junglumu susiję klausimai. Galiausiai, valdžios institucijos taip pat užbaigė pirmąjį geoerdvinių duomenų skaitmeninimo etapą.

TEISINGUMAS IR KOVA SU KORUPCIJA

Toliau vyksta perėjimo prie privalomos dokumentų elektroninio pateikimo ir tvarkymo sistemos darbai. Valdžios institucijos parengė skaitmeninimo iniciatyvų sąrašą. Iki 2020 m. rugsėjo mėn. pabaigos turėtų būti atliktos tokios užduotys kaip tam tikrų su nemokumu susijusių sertifikatų konsolidavimas ir elektroninių teistumo (neteistumo) pažymų ir elektroninių ištuokų liudijimų išdavimas. Tuo pat metu toliau dedamos pastangos įdiegti elektroninio parašo perdavimo mechanizmą – tai labai padės veiksmingiau ir greičiau teikti pranešimus ir didinti teisinį tikrumą.

Šiuo metu numatoma, kad konkursas dėl antrojo integruotos teismų bylų valdymo sistemos etapo (konkretus įsipareigojimas, kurio terminas – 2020 m. vidurys) baigsis iki 2020 m. gruodžio mėn. Konkurso terminas buvo pratęstas dėl koronaviruso pandemijos sukeltų sutrikimų. Valdžios institucijos šiuo metu vertina pateiktus pasiūlymus. Planuojama, kad projektas bus įvykdytas per 36 mėnesius nuo sutarties pasirašymo.

Siekdamos didinti teisingumo sistemos veiksmingumą ir efektyvumą, valdžios institucijos priėmė teisės aktus dėl specializuotų civilinių ir administracinių teismų kolegijų įkūrimo ir įgyvendina nemažai kitų svarbių iniciatyvų. Atėnų ir Salonikų civiliniuose teismuose įkūrus specializuotas kolegijas bus galima, be kita ko, nagrinėti didelės ekonominės svarbos bylas. Teisės aktais leidžiama specializuotas kolegijas, skirtas namų ūkių nemokumo byloms nagrinėti, įkurti ir didesniuose administraciniuose teismuose, taip pat tam tikruose magistratų teismuose. Išsamios ataskaitos apie pirmiau minėtų teisės aktų taikymą tikimasi sulaukti iki 2020 m. spalio mėn. pabaigos. Be to, valdžios institucijos patvirtino Audito Rūmų procedūrų kodeksą ir rengiasi patvirtinti Teisminių institucijų darbuotojų kodeksą, taip pat Teisėjų statuso ir teismų darbo organizavimo kodeksą – į visus šiuos kodeksus įtraukta peržiūrėtų nuostatų, leisiančių stiprinti teisingumo sistemos vaidmenį ir sėkmingai įgyvendinti kitas teisingumo sistemos reformas. Nuo 2020 m. liepos 1 d. visiškai įsigaliojo privaloma tarpininkavimo sistema, o iki 2020 m. lapkričio mėn. turi būti parengtas veiksmų planas, kuriame bus išsamiai apibūdintas susijusių veiksmų įgyvendinimas. Galiausiai, 2020 m. birželio mėn. valdžios institucijos priėmė teisės aktą dėl statistinių duomenų rinkimo skyriaus („JustStat“) įkūrimo, o susijusių antrinės teisės aktų projektus numatoma parengti iki 2020 m. gruodžio mėn.

Nacionalinio kovos su korupcija plano įgyvendinimas duoda viltį teikiančių rezultatų. Kaip vieną iš neseniai nuveiktų svarbių darbų galima paminėti tai, kad 2020 m. birželio mėn. pradėjo veikti Nacionalinė audito ir apskaitos koordinavimo tarnyba (ESOEL), kuriai pavesta koordinuoti kovą su korupcija globojant Nacionalinei skaidrumo institucijai. Rengiami sveikatos ir viešųjų pirkimų sektorių kovos su korupcija planai padės veiksmingai valdyti lėšas, be kita ko, gaunamas taikant ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę. Nacionalinė skaidrumo institucija suaktyvino informuotumo didinimo veiklą savo kompetencijos srityje ir padarė viešosios vidaus kontrolės sistemų, nacionalinės sąžiningumo sistemos ir lobizmo veiklos reguliavimo tobulinimo pažangą. 2020 m. lapkričio mėn. institucija turėtų pradėti veikti visu pajėgumu. Valdžios institucijos įsteigė komitetą Valstybių prieš korupciją grupės (GRECO) rekomendacijų įgyvendinimui prižiūrėti, tačiau panašu, kad dėl pandemijos protrūkio projekto įgyvendinimas vėluos.

Buvo paskelbta ataskaita apie politinių partijų finansavimą 2018 m. Remiantis šia ataskaita pirmą kartą buvo skirtos baudos devynioms politinėms partijoms – tai svarbus žingsnis skaidresnės politikos link. Ataskaitoje buvo pateikta išsami informacija apie tirtus viešųjų lėšų pasisavinimo atvejus. Komiteto darbas, susijęs su 2019 m. (tais metais būta įvairių rinkimų), buvo atidėtas dėl koronaviruso pandemijos ir turėtų prasidėti 2020 m. spalio mėn.